

آمادگی در برابر بحران – تاب آوری شهری و کووید-۱۹

National Training on Implementation of the Healthy Cities Programme

Dr. Javad Babaie, Assistant Professor

5 January 2022

آمادگی در برابر بحران – تاب آوری شهری و کووید-۱۹

جواد بابائی

دکتری تخصصی سلامت در بلایا و فوریتها

اهداف آموزشی

- در پایان این جلسه انتظار می رود فراگیران بتوانند:
- ضرورت و اهمیت مدیریت بحران و ضرورت آمادگی در برابر فوریتها در شرایط اضطراری را بیان کنند.
- با ویژگی ها و تعاریف بحران و شرایط اضطراری آشنا شوند
- با چرخه مدیریت بحران و اجزای برنامه مدیریت بحران آشنا شوند
- با گروه مدیریت بحران و وظایف مدیران بحران آشنا شوند

تعاریف

► **مخاطره:** یک رویداد فیزیکی، پدیده یا فعالیت انسانی بالقوه خسارت زا که ممکن است سبب تلفات جانی، ایجاد جراحت، خسارات به دارایی، از هم گسیختگی اجتماعی و اقتصادی یا تخریب محیط زیست شود

● **بلا:** از هم گسیختگی عملکردهای یک جامعه است که منجر به آسیب های گسترده انسانی، مواد، اقتصادی یا محیطی می شود و تطابق با آن فراتر از توانایی جامعه تحت تاثیر با استفاده از منابع موجود است.

تقسیم بندی مخاطرات / بلایا

□ مخاطرات طبیعی

زلزله، آتش فشان، سیل، طوفان و

□ مخاطرات انسان ساخت

آتش سوزی، انفجارات، حوادث شیمیایی

□ مخاطرات فناورزاد

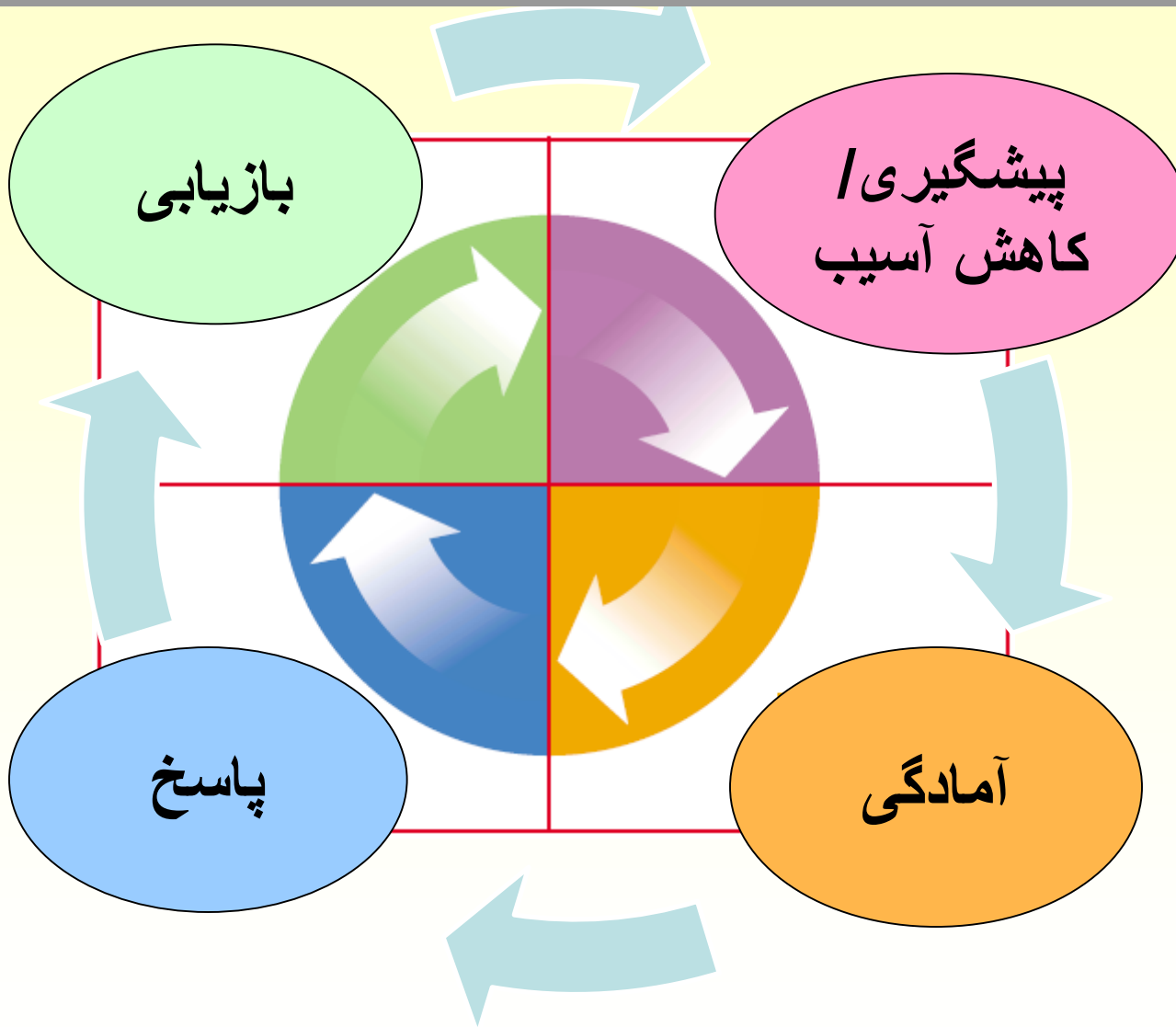
فوریت، بلا و فاجعه

مدیریت بحران

- مدیریت بحران فرآیندی است برای پیشگیری از بحران و یا به حداقل رساندن تاثیرات آن.
- باید بدترین وضعیت ها را برنامه ریزی و سپس روشهایی را برای حل آن جستجو کرد
- برنامه مدیریت بحران، به صورت مکتوب و با یک روش علمی برای پیشگیری و مداخله در بحران های عمومی تهیه می شود.
- برنامه های بحران های خاص، از یکدیگر متمایز بوده و برای هر بحران خاص باید برنامه ی جداگانه ای تنظیم شود

چرخه مدیریت بلایا

پیشگیری (Prevention)

□ عبارتست از فعالیت هایی که برای اجتناب کامل از وقوع آثار ناگوار مخاطرات انجام می گیرند و روش هایی که برای به حداقل رسیدن بلایای محیطی، فناوری زاد و زیستی مرتبط بکار گرفته می شوند

آمادگی (Preparedness)

□ فعالیت ها و اقداماتی است که قبل از وقوع بلایا برای اطمینان از پاسخ موثر به اثرات مخاطرات انجام می گیرند

UNISDR: دانش، قابلیت ها و اقدامات دولتها، سازمانها، گروههای اجتماعی و افراد "برای پیش بینی موثر و پاسخگویی به آنها و بازیابی از اثرات حوادث یا شرایط خطر احتمالی"

چارچوب آمادگی برای مقابله با بلایا

چارچوب سازمانی

برنامه ریزی

تحلیل وضع
موجود

سامانه های هشدار
دهنده

منابع اساسی

نظام ثبت اطلاعات

مانور و تمرین

آموزش

سازوکار
پاسخگویی

ماتریس اولویت بندی مخاطرات

فراوانی

خیلی زیاد

زیاد

کم

خیلی کم

هجوم حیوانات	ریزگردها	سیل	زلزله
روانگرایی خاک	جنگ و درگیری	کولاک	بهمن
گردباد	آتش سوزی مراتع	خشکسالی	طوفانها
سونامی	آتشفشان	رعد و برق	بیماریهای واگیر

خفیف

جدی

شدید

مصیبت بار

شدت

ویژگی مشترک بحران ها و شرایط اضطراری

- هیچ بحرانی دقیقا مثل بحران های دیگر نیست
- اما تشابهات قابل توجهی بین آنها وجود دارد
- **کلید برنامه ریزی و آمادگی: کشف و درک این تشابهات کلیدی**
- **بحران در سه بعد، تصمیم گیری را تحت تاثیر قرار می دهد:**
 1. هدفهای مالی و حیاتی واحد تصمیم گیرنده را **تهدید** میکند.
 2. **زمان** واکنش را برای اتخاذ تصمیم **محدود** میکند.
 3. عناصر و عوامل تصمیم گیرنده را با بروز ناگهانی خود **غافلگیر** می کند.

آمادگی

- **فعالتهای سطح فردی** (آموزش کمکهای اولیه، کیف اضطراری)
- **اقدامات خانگی** (ذخیره تجهیزات و وسایل)
- **تلاشهای جامعه** (آموزش و تمرینات میدانی)
- **استراتژی های دولتی** (سیستم های هشدار اولیه، برنامه های احتمالی) مسیرهای تخلیه و خروج اضطراری و انتشار اطلاعات عمومی

کاهش خسارت (Mitigation)

□ اقدامات ساختاری و غیرساختاری که برای محدودسازی آثار ناگوار مخاطره های طبیعی، تخریب زیست محیطی و مخاطره های فناورزاد اجرا می شوند

انواع کاهش خسارت

□ کاهش خسارت سازه ای

□ کاهش خسارت غیرسازه ای

پاسخ (Relief/Response)

- عبارتست از تامین کمک رسانی یا انجام مداخلات حین یا بعد فاصله بعد از یک بلا به منظور حفظ جانها و نیازهای حداقل و پایه مردم آسیب دیده.
- پاسخگویی اولیه سریع یا کوتاه مدت و پاسخگویی ثانویه (تاخیری یا بلندمدت)
- جستجو، نجات، امداد، تخلیه اضطراری، اسکان اضطراری، برقراری ارتباط، ارزیابی وضع موجود، نیازسنجی، تامین نیازهای اساسی
- پاسخ دهندگان اولیه یا گروههای پیشرو: آتش نشانهها، نیروهای انتظامی و نظامی، اورژانس، هلال احمر و مانند آن

بازیابی (Recovery)

□ تصمیمات و اقداماتی است که پس از یک بلا برای بازگرداندن یا بهبود شرایط زندگی جامعه آسیب دیده به وضعیت قبل از بلا انجام می گیرد

□ بازتوانی

□ بازسازی

تاب آوری / تاب آور (Resilience/Resilient)

□ توانایی یک جامعه برای جذب انرژی حاصل از مخاطرات و مقاومت در برابر آنها، تحمل آسیب، برگشت سریع به حالت بهتر از قبل

□ تاب آوری روانی یعنی توان دوباره بلندشدن از زمین؛ یعنی بازگشت به زندگی عادی پس از تجربه‌های تلخ و سخت

خطر (Risk)

□ عبارتست از **احتمال وقوع** پیامدهای سوء یا آسیب های مورد انتظار (شامل مرگ، جراحات، از دست دادن اموال، آسیب به وضعیت معیشت، اقتصاد از هم گسیخته یا محیط تخریب شده) که ناشی از تعامل مخاطره های طبیعی و ساخته دست بشر و شرایط آسیب پذیری می باشد

$$\text{Risk} = \frac{\text{Hazards} \times \text{Vulnerability}}{\text{Capacity}}$$

آسیب پذیری (Vulnerability)

- شرایطی هستند که باعث افزایش تاثیر پذیری یک جامعه در برابر اثرات مخاطرات می شوند
- این شرایط توسط عوامل فیزیکی، اجتماعی، اقتصادی و محیطی یا برخی فرآیندها تعیین می گردند

آسیب پذیری فیزیکی

وظایف مدیر بحران (فرمانده)

1. هماهنگی در به جریان انداختن اطلاعات بین افراد و واحدهای ذیربط
2. هماهنگی در ارائه خدمات و تضمین کیفیت افراد و گروههایی که می توانند بحران هایی را ایجاد کنند. نظیر: کارگران یک کارخانه، دانشجویان یک دانشکده و یا مشتریان
3. همدردی و کمک به افراد بحران ساز به منظور جلوگیری از وقوع بحران
4. مشورت، ارائه و دریافت پیشنهاد از افراد و واحدهای دخیل در حل بحران
5. ارائه خدمات انسانی و اطلاعاتی، به افراد موثر و دخیل در حل بحران
6. ارزیابی فرآیندها و انجام پیگیری های لازم

با تشکر